

Fakta om dansk landbrug - *beskæftigelse og eksport*

Beskæftigelse:

Der er ca. 134.000 fuldtidsbeskæftigede i 'det jordbrugsindustrielle kompleks' – ca. 5 pct. af den samlede danske beskæftigelse. I det primære landbrug er der ca. 56.000 fuldtidsbeskæftigede – heraf ca. 10.000 gartnere. Den udenlandske beskæftigelse (jf. nedenfor) vurderes at udgøre ca. 12 %, hvilket svarer til ca. 5.500 i primær landbruget.

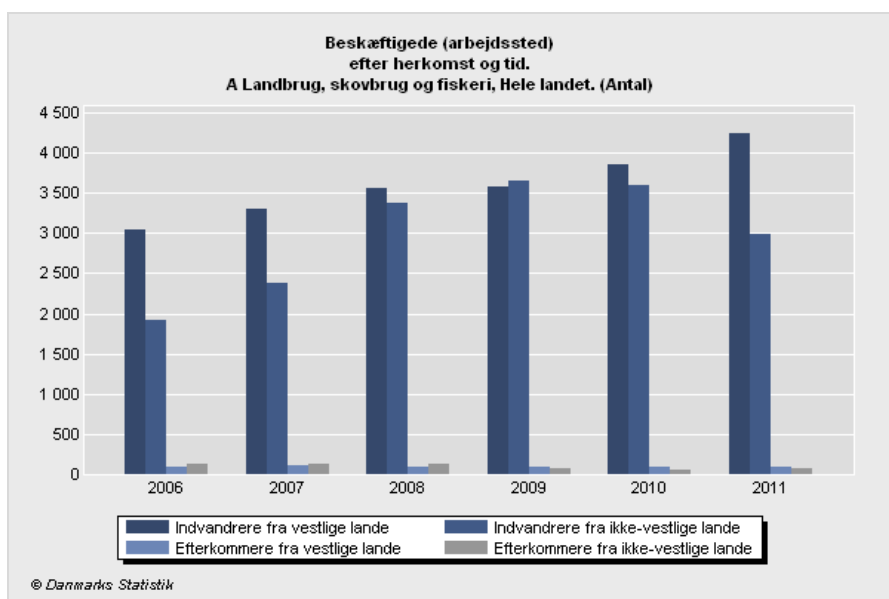
Udenlandsk beskæftigelse:

I 2007 udgav Rockwool Fondens Forskningsenhed en rapport om "udenlandsk arbejdskraft i landbruget: Omfang, udvikling og konsekvenser" ([http://www.rff.dk/files/RFF-ste/Publikations%20upload/Arbejdsrapporter/Udenlandsk%20i%20landbruget.Arbejdsrapport nr. 17.pdf](http://www.rff.dk/files/RFF-ste/Publikations%20upload/Arbejdsrapporter/Udenlandsk%20i%20landbruget.Arbejdsrapport%20nr.%2017.pdf))

Opgørelserne viser, at andelen af udlændinge i dansk landbrug (og gartneri) i 2004 var 6 % (5 % i økonomien som helhed). Sammenlignet med resten af økonomien anvender landbruget en større og stigende andel af især østeuropæere. Især er udlændinge og indvandrere ansat i de større brug (over 5 ansatte) og gartnerier. Indvandrerne er generelt lavere aflønnede end danskere, især er østeuropæere lavere lønnede.

Et aktuelt udtræk fra Danmarks Statistik og oplysninger fra Arbejdsmarkedsstyrelsen, der dog ikke er direkte sammenlignelig med ovenstående tal, antyder, at der siden Rockwool fondens rapport har været en stigning i andelen af udenlandsk arbejdskraft i landbruget.

For den samlede kategori "landbrug, skovbrug og fiskeri" er andelen af udenlandsk arbejdskraft på ca. 7000 i 2012 eller ca. 12 %.

Der har i de senere år været rejst kritik af landbrugets brug af udenlandsk arbejdskraft, især af praktikanter. Fagforbundet 3F har især kritiseret landbrugets brug af østeuropæiske praktikanter/landbrugselever som billig arbejdskraft. Af Beskæftigeministeriets database fremgår, at der er ca. 2.000 østeuropæiske landbrugselever, heraf næsten udelukkende ukrainere.

Landbruget har svaret, at udenlandsk arbejdskraft kan være nødvendig i landbruget for overhovedet at finde nok arbejdskraft i udkantsområder, samt for at håndtere generelle sæsonudsving (høst) i landbruget. Dertil kommer, at der er lang tradition for udveksling af elever i landbruget, hvor f.eks. også danske elever tager ophold i bl.a. USA, Australien og New Zealand.

I 2010 udgav Det Nationale Forskningscenter for arbejdsmiljø en rapport om generel rekruttering m.m. af udenlandsk arbejdskraft i Danmark som Nordisk Ministerråds sammenfattede med rapporter for andre Nordiske lande.

<http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/da/projekter/~media/Projekter/NMR-Globalisering/DK-Landerapport---NMR-globaliseringsprojekt.pdf>

<http://www.norden.org/da/publikationer/publikationer/2010-588>

Rapporterne viser, at den største andel af arbejdsimmigranter siden 2004 kommer fra Østeuropa, herunder Polen. Det er primært i byggebranchen, landbrug, skovbrug og gartneri og servicesektoren, at østeuropæerne har fundet arbejde. Rapporten viser også, at andelen af irregulære indvandrere har været stigende, til trods for Danmark har gennemført strengere straffe.

I rapporten beskrives, at ansatte i overenskomstdækkede virksomheder typisk har bedre løn- og arbejdsforhold sammenlignet med udstationerede vikarer. Efter revision af øst-aftalen (på baggrund af øst-udvidelsen i EU) fik arbejdsgivere med overenskomstdækning "fortrinsstilling" til at ansætte udenlandsk arbejdskraft. Især i landbruget er overenskomstdækningen øget med øst-aftalen.

Det Nationale Forskningscenter beskriver, at landbruget i 2007 beskæftigede den største andel af den udenlandske arbejdskraft, særligt østeuropæere, og udbetalte lønninger svarende til 74 pct. af

mindstelønnen til deres udenlandske medarbejdere.

3F og LLO har gennem pressen flere gange kritiseret udenlandske landbrugsarbejderes bolig og arbejdsforhold. Samme synspunkt har EL fremført i Folketinget.

Aktuelt verserer en sag mellem 3F og dele af minkbranchen. 3F oplyser, at de oplever at dele af landbruget har haft en systematisk tilgang til at ansætte især østeuropæere på vilkår, der ikke lever op til gældende overenskomster eller skattelovgivning. Tilsyneladende ansættes østeuropæere af udenlandske entreprenører og kan således umgå danske overenskomster.

Social dumping indsats: Arbejdstilsynet, SKAT og Politi har iværksat en indsats mod, social dumping, der netop skal sætte fokus på udenlandske arbejderes vilkår i Danmark, herunder landbrug, gartneri m.v.

Skatteministeriet oplyser:

Myndighederne skal reagere hurtigt og koordineret, og samlet har regeringen afsat 65 mio. kr. til en målrettet indsats i politiet, Arbejdstilsynet og SKAT. Det er første år med en specifik fokus på social dumping, og der er derfor konkret afsat 33 årsværk (medarbejdere) til en målrettet indsats i 2012 og 2013 i SKAT, samtidig med at social dumping i større omfang indtænkes i andre indsatsprojekter.

Der er planlagt iværksat et intensivt samarbejde med udenlandske myndigheder - blandt andet med henblik på at sikre relevant informationsudveksling, der kan danne grundlag for den bedst mulige forberedelse af aktionerne.

Indsatsen vil omfatte relevante brancher, herunder servicebranchen, landbrugs- og gartneribranchen, hotel- og restaurationsbranchen samt byggebranchen.

Der gennemføres både landsdækkende og regionale fællesaktioner mellem SKAT, Arbejdstilsynet og politiet, som målrettet, hurtigt og effektivt kontrollerer relevante brancher. Fællesaktionerne koordineres og prioriteres på baggrund af myndighedernes vurdering og erfaring.

I 2012 vil der være minimum 6 landsdækkende og 6 regionale fællesaktioner. I 2013 vil der være minimum 8 af hver. Den første af disse aktioner blev gennemført 7. marts i år. Der blev gennemført kontrol i ca. 100 virksomheder, og SKAT fik 55 sager med hjem, der alle omhandler spørgsmål om, virksomhederne er reelle eller ej, og om de betaler den moms og skat, de skal. Samtidig er der i 2012 gennemført en række regionale aktiviteter.

Sideløbende hermed gennemfører SKAT en række andre indsatsprojekter, som også har betydning for bekæmpelse af social dumping. Det gælder fx fairplay, anmeldelser, udenlandske biler, sort arbejde og brancher med lav regelefterlevelse.

Der samarbejdes med organisationerne på området - både lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer.

Endelig har regeringen fremsat konkrete lovgivningstiltag, der også skal medvirke til at bekæmpe området, herunder at der kan foretages kontrol på privat grund, når der synligt kan konstateres udendørs aktiviteter af professionel karakter, at arbejdstagere får pligt til på arbejdsstedet, på SKATs forlangende, at forevise gyldig legitimation samt forslag om obligatorisk skiltning for entreprenører og håndværkere på byggepladser og gulpladebiler

Eksport¹:

Den samlede landbrugseksport (fødevareklyngen) var i 2011 ca. 120 mia. (ca. 20 pct. af landet samlede eksport på ca. 600 mia. kr.).

Eksporten af **landbrugets primære produkter** var i 2011 ca. **72 mia. kr.**, hvoraf svin og svinekød udgør ca. 26 mia. kr.

Eksporten af Økologiske produkter udgør ca. 1,3 pct. af den totale eksport af landbrugs- og fødevarer eller ca. 1 mia. kr..

Nettoeksport:

Nettoeksporten af landbrugets primære produkter er **ca. 40 mia. kr.** Nettoeksporten udtrykker de nævnte 72 mia. kr. fratrukket importen af samme varegrupper.

Dansk import af landbrugs- og fødevarer, mio. kr.(2011)

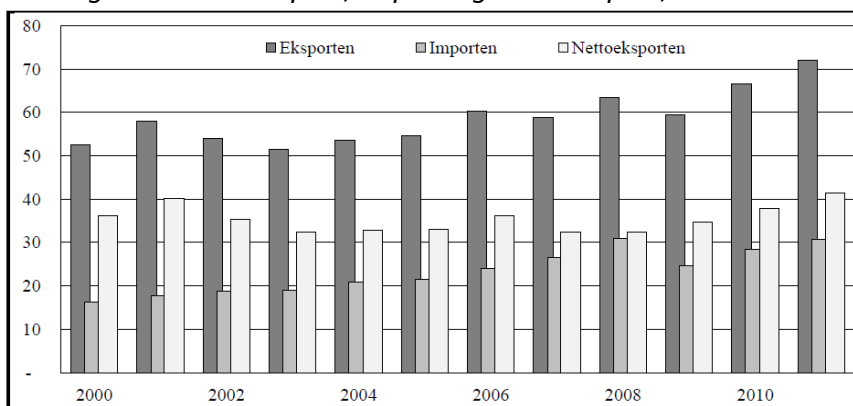
Levende hornkvæg; okse- og kalvekød, fersk, kølet eller frosset	3.561
Levende svin; svinekød	1.653
Fjerkræ; fjerkrækød, fersk, kølet eller frosset	1.169
Smør	984
Ost	1.675
Æg med skal	154
Andre animalske landbrugsprodukter	1.960
Korn	1.326
Frø, frugter og sporer til udsæd	450
Blomster, planter, frugt og grøntsager	6.799
Andre vegetabiliske landbrugsprodukter (herunder sojaprotein)	4.661
Kødkonserver	2.141
Mælkekonserver	675
Sukker og melasse	1.199
Animalske og vegetabiliske olier og fedtstoffer	4.580

Kilde: Danmarks Statistik (2012)

¹ Landbrugets eksport er beskrevet i statusrapporten kap. 20 og er behandlet i NLKs eksport arbejdsgruppe, der bl.a. fik udarbejdet et eksportnotat af FØI <http://www.naturoglandbrug.dk/eksport.aspx?ID=50721>

I de sidste fire, hvor eksporten generelt har haft det vanskeligt, er nettoeksporten fra jordbrugssektoren **øget med 4,2 mia. kr. årligt**.

Jordbrugssektorens eksport, import og nettoeksport, mia. kr.

Anm. Eksporten er opgjort excl. eksportrestitutter. Data for 2011 er foreløbige.

Kilde: Landbrug & Fødevarer (2011b) samt interne data i Landbrug & Fødevarer.

BFI (BNP i faktorpriser): Landbrugets bidrag til nationalregnskabet kan udtrykkes ved begrebet bruttofaktorindkomst. Opgørelsen af landbrugets bruttofaktorindkomst indeholder såvel tal for landbrugets produktion som dets forbrug af rå- og hjælpestoffer samt tjenesteydelser. Bruttofaktorindkomsten angiver det beløb, der er til rådighed til aflønning af den samlede arbejds- og kapitalindsats i landbrugssektoren, herunder afskrivninger, forrentning af egen- og fremmedkapital, lønninger til fremmed medhjælp og vederlag for landbrugerens arbejdsindsats mv.

Primærjordbrugets bruttofaktorindkomst var i 2011 ca. 26 mia. kr. Medregnes indkomsten i forsynings- og forarbejdningssektor er værdien ca. 62 mia. kr. i 2005 var værdien 56 mia. kr.

© Danmarks Statistik